

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Vzdelávací program:

INOVAČNÉ VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV ŠKÔL V OBLASTI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA DETÍ Z MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Názov záverečnej prezentácie:

Využitie kooperatívnej výučby v inkluzívnej edukácii v MŠ

Meno a priezvisko frekventanta:

Mgr. Ivica Bombová

Názov skupiny:

MRK2_INV_BB_002

Pracovisko:

ZŠ s MŠ Muráň

Rok: **2014**

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

1. Charakteristika a podstata kooperatívnej výučby

Podľa Tureka je *podstatou kooperatívnej výučby* práca detí triedy v malých skupinkách. Spoločne, v atmosfére rovnoprávnosti a spolupráce riešia úlohy, osvojujú si vedomosti, či vykonávajú rôzne praktické činnosti. Hodnotenie každého člena zo skupiny je závislé od výkonu celej skupiny.[1]

Podľa Zelinu je zacielenie úloh a prezentácie obsahu nie na viac ako 5 – 6 spolu učiacich sa detí. Typická je mixovaná skupina, čiže rôzneho vekového zloženia, etnického pôvodu, rôznej úrovne schopností a podobne. [2]

Kooperatívna výučba umožňuje učiteľom zvládať lepšie a efektívnejšie deti či žiakov čo sa týka intelektuálnej rôznorodosti. Vychádza z ich prirodzenej potreby komunikovať a spolupracovať. Dáva im priestor na skúmanie, experimentovanie, diskutovanie či učenie jeden druhého. Kasíková ale upozorňuje na fakt, že rozdelenie detí do menších skupín nepostačuje na to, aby sa výučba pokladala za kooperatívnu. Skupinové učenie označuje za jeden zo znakov kooperatívneho učenia. [3]

[1] Porov.: TUREK, I. *Zvyšovanie efektívnosti vyučovania*. Bratislava : Edukácia, 1998, s. 144.

[2] Porov.: ZELINA, M. *Alternatívne školstvo*. Bratislava : Iris, 2000, s. 118.

[3] Porov.: KASÍKOVÁ, H. *Kooperatívni učení, kooperatívni škola*. 2. vyd. Praha : Portál, 2010, s. 17 – 45.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

2. Úloha učiteľa a kooperatívna výučba

„Kooperatívne vyučovanie kladie nové požiadavky na riadiacu činnosť učiteľa. Učiteľ sa stáva najmä organizátorom, poradcom a usmerňovateľom samostatnej práce skupín žiakov.“ [4]

Na to, aby kooperatívna výučba fungovala ako systém je nevyhnutné aj to, aby učiteľ poznal a pridržal sa základných pilierov. Nefunkčnosť čo len jedného z nich, by účinnosť kooperácie znížila. Tieto piliere sú nazývané v literatúre aj ako zásady, požiadavky či znaky kooperatívnej výučby. Johnson a Johnson (1989) ich pomenovali:

1. **Pozitívna vzájomná závislosť** – deti si musia uvedomovať, že nemôžu uspieť, pokiaľ neuspjú aj kamaráti. [5]
2. **Interakcia z tváre do tváre** – zaistenie vzájomného kontaktu „každý s každým“ vo vnútri skupiny. [6]
3. **Individuálna zodpovednosť** - výkon každého dieťaťa je zhodnotený a zúročený celou skupinou.
4. **Formovanie a využitie interpersonálnych a skupinových spôsobilostí** - sociálne spôsobilosti a pravidlá.
5. **Reflexia skupinovej činnosti** - ako skupina reflektuje vlastnú prácu. [7]

[4] TUREK, I. *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2008, s. 374.

[5] Porov.: KASÍKOVÁ, H. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. Kladno : AISIS, 2005, s. 32.

[6] Porov.: NEVIN, A., THOUSSAND, J. Kooperatívni učení z hlediska výzkumu, učitele i žáka. In *Pedagogika.*, 1995, roč. XLV, s. 143-146.

[7] Porov.: KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 2. vyd. Praha : Portál, 2010, s. 17 – 45.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

3. Výhody kooperatívnej výučby v inkluzívnej edukácii

V súvislosti s *inkluzívnou edukáciou* je podľa nášho názoru využívanie kooperatívnej výučby veľmi vhodné a účinné. V praxi sa totiž stretávame s negatívnymi postojmi detí majority a minority vzájomne medzi sebou komunikovať, spolu sa hrať, spolupracovať. Samozrejme, že problém je v prístupe rodiny dieťaťa a samotnej spoločnosti, ktorá ešte nie je s inklúziou stotožnená.

Predpokladáme, že vytváranie zmiešaných (*deti majority aj minority*) kooperujúcich skupín v triede by mohlo prispieť napríklad k:

- *lepšiemu spoznávaniu sa,*
- *zlepšeniu spolupráce a komunikácie medzi deťmi,*
- *vytváraniu priateľských vzťahov a odbúravaní predsudkov,*
- *vzájomnému obohacovaniu sa,*
- *spoznávaní rozdielnych kultúr,*
- *učeníu sa žiť v spoločnosti, ktoré nie je len majoritné,*
- *vzájomnému podnecovaniu či pomoci,*
- *umožneniu slabším deťom zažiť úspech.*

Už v predškolskom veku by sa mali deti učiť žiť v spoločnosti, ktorá nie je len spoločnosťou majority, ale aj minority, ktorú tvoria i občania z marginalizovaných rómskych komunít. Tu zohráva dôležitú úlohu najmä pedagóg v materskej škole.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

4. Návrhy využitia kooperatívnej výučby v inkluzívnej edukácii v MŠ

4.1 Aktivita 1

Názov edukačnej aktivity: „Ovocný sad“

Vzdelávacia oblasť: Kognitívna

Tematický okruh: Príroda

Obsahový štandard: Stromy a kríky.

Výkonový štandard: Poznať, opísať a rozlíšiť stromy a kríky a zdôvodniť ich odlišnosť.

Výchovno-vzdelávací cieľ:

- vystihnúť v maľbe všetky časti listnatého stromu (kmeň, koruna – konáre, listy, plody);
- vymenovať niektoré ovocné stromy (jablň, hruška, slivka, marhuľa, čerešňa...);
- pomenovať a určiť farbu niektorých plodov ovocných stromov.

Pomôcky: Biely baliaci papier, štetce, temperové farby, poháre s vodou, obrázkový materiál, magnetofón, nahrávka s ezoterickou hudbou, lepiaca páska, zásobník riekaniiek.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Realizácia:

S deťmi si frontálne (v kruhu) zopakujem poznatky, ktoré už v danej tematike majú (časti stromu, delenie stromov na listnaté a ihličnaté, ovocie). Nadviažem aj na nedávne pozorovanie ovocných stromov v záhradách počas pobytu vonku. Motivujem ich príbehom, ako som raz bola v ovocnom sade, kde rástli rozličné ovocné stromy. Použijem aj obrázkový materiál. Súčasne si pri počúvaní motivačného príbehu podľa pokynov precvičia svalstvo rúk. Zapoja sa pri známej riekanke:

„Fúkaj, fúkaj vetričku, zhod' mi jednu hruštičku.

Zhod' mi jednu, lebo dve, budú dobré obidve.“

Položim im problémové otázky: *„Medzi aké stromy by ste zaradili ovocné stromy (ihličnaté/listnaté) a prečo? Prečo ich voláme ovocné?“...*

Oboznámim ich s cieľom (vytvoriť si v triede náš ovocný sad) a jednotlivými úlohami, ako aj s formou práce v skupinách. Zdôrazním pravidlá spolupráce, vysvetlím im zodpovednosť každého dieťaťa za celú skupinu.

Pri zoskupovaní detí do kooperatívnych skupín zvolím spôsob usmerňovaním a to podľa kritéria diferencovanej kooperácie. Do štyroch skupín rozdelím deti s rozličnými schopnosťami a zručnosťami, v každej skupine budú deti z majoritnej spoločnosti, aj deti z MRK. Atmosféru spríjemním tichou ezoterickou hudbou zvukov prírody. Usporiadanie detí v skupine bude okolo stola, aby každý na každého člena videl.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Na veľké papiere v každej skupine namaľujú temperovými farbami konkrétny ovocný strom, na ktorom sa spoločne skupina dohodne. Každá skupina má za úlohu vytvoriť iný ovocný strom. Dbajú o to, aby vystihli strom, teda s hrubším kmeňom a korunou. Pomenujú jeho časti a rozdelia si, kto akú časť namaľuje. Navzájom komunikujú o správnom výbere farieb plodov daného stromu. Usmerňujem ich tak, aby bol do spoločnej práce zapojený každý člen, aby vzájomne komunikovali, spolupracovali, pomáhali si, rešpektovali sa, aby sa do kooperácie zapojili aj slabšie deti či deti z MRK. Po splnení úlohy môžu deti tvorivo dotvoriť pozadie či detaily. Ďalej si v každej skupine zvolia dieťa, ktoré ich výtvor prezentuje pred celou triedou. Dohodnú sa o správnom názve stromu aj plodov, popíšu opäť jeho časti... Spoločne si ešte raz zopakujeme aké časti má strom (koreň, kmeň, koruna – konáre, listy, plody), jednotlivcov (napr. deti z MRK) vyzvem k vymenovaniu niektorých ovocných stromov (jablň, hruška, slivka, marhuľa, čerešňa...). Pomenujú a určia farbu niektorých plodov ovocných stromov.

Po prezentácii každej skupiny si práce zhodnotíme, vyzvem skupiny na sebareflexiu, pochválím ich, povzbudím, nie však jednotlivo, ale ako jednotlivé tímy. Všetky stromy si skupiny nalepia vedľa seba ako výzdobu steny, čím vytvoria „ovocný sad“ a tým splnia spoločnú úlohu pre celú triedu. Poupratujú si za sebou a umyjú ruky. Ako odmenu dostane každá skupina nakrájané jabĺčka na tanieri, ktoré si spravodlivo rozdelí.

Poznámky:

- V didaktickej aktivite si deti rozvíjajú okrem kognitívnej stránky rozvoja osobnosti aj perceptuálno-motorickú (maľovanie, upratanie, umytie rúk), a sociálno-emocionálnu (kooperácia, sebareflexia, pozitívny vzťah k prírode, deľba odmeny).
- Nadväzovať bude oboznamovanie sa s kríkmi a ich porovnávanie so stromami.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

4.1 Aktivita 2

Názov edukačnej aktivity: „*Tašky*“

Vzdelávacia oblasť: Kognitívna

Tematický okruh: Ja som

Obsahový štandard: Zdravé potraviny.

Výkonový štandard: Poznať, rozlíšiť, triediť a vybrať si zdravé potraviny.

Výchovno-vzdelávacie cieľ:

- vybrať a rozlíšiť zdravé a nezdravé potraviny

Pomôcky: letáky, časopisy, nožnice, výkresy lepidlo, maľuška dráčika.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Realizácia:

Motiváciou bude divadielko „Ako dráčika rozbolelo bruško“. Deti po rozhovore rozdelím do štyroch zmiešaných skupín (deti rôznej úrovne rozvoja osobnosti). Úlohou dvoch z nich bude vyhľadať v letákoch a časopisoch obrázky zdravých potravín a úlohou zvyšných dvoch skupín bude vyhľadať obrázky nezdravých potravín. Členovia skupín spoločne vyberú niekoľko vyhľadaných obrázkov, vystrihnú ich a nalepia na výkres. Viedim ich k tomu, aby o správnosti výberu vzájomne diskutovali, spolupracovali a aby sa zapájali všetci. Podnecujem ich k tomu, aby šikovnejšie deti pomáhali slabším, ktoré si takouto kooperáciou efektívnejšie osvoja nové poznatky, zručnosti, postoje. Po splnení úlohy prezentujú zvoleným členom skupiny pred celou triedou, aké potraviny a prečo do danej kategórie zvolili. Viedim ich k vyjadreniu sa, či dané potraviny konzumujú často, príležitostne, alebo vôbec.

Po prezentácii všetkých skupín zlepia páskou spodnú a bočné časti dvoch výkresov (spolu so zdravými potravinami a spolu dva výkresy s nezdravými potravinami). Prilepia papierové ušká, alebo urobia na koncoch dve dierky ktorými prevlečú špagát, čím vytvoria „tašku“. Do zhotovených tašiek môžu ukladať ďalšie obrázky, čím roztriedia ďalšie zdravé a nezdravé potraviny.

Poznámky:

- V didaktickej aktivite si deti rozvíjajú okrem kognitívnej stránky rozvoja osobnosti aj perceptuálno – motorickú (strihanie, lepenie) a sociálno - emociálnu (kooperácia, sebareflexia, pozitívny postoj k zdravému životnému štýlu).

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Použité bibliografické odkazy:

KASÍKOVÁ, H. 2010. *Kooperatívni učeni, kooperatívni škola*. 2. vyd. Praha : Portál, 2010. 152 s. ISBN 978-80-7367-712-1.

KASÍKOVÁ, H. 2005. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. Kladno : AISIS, 2005. 141 s. ISBN 80-2394-668-4.

NEVIN, A., THOUSSAND, J. 1995. Kooperativní učení z hlediska výzkumu, učitele i žáka. In *Pedagogika*. ISSN 3330-3815, 1995, roč. XLV, č. 3, s. 143-146.

TUREK, I. 2008. *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 588 s. ISBN 978-80-8078-198-9.

TUREK, I. 1998. *Zvyšovanie efektívnosti vyučovania*. Bratislava : Edukácia, 1998. 328 s. ISBN 80-88796-89-X.

ZELINA, M. 2000. *Alternatívne školstvo*. Bratislava : Iris, 2000. 255 s. ISBN 80-88778-98-0.